

quae ante dudum ad ipsum locum pertinuerunt vel pertinent, quae antecessores nostri ibidem affirmaverunt, vel nos ipsi fecimus per *ordinationem genitoris nostri*, quae omnia scriptis firmavimus. Adicimus etiam vobis sedem Hiriensem ubi est ecclasia beatae Eulaliae virginis cum omni plebe quae de ipsa fuerunt vel sunt ratione, quemadmodum illud habuerunt antecessores vestri dominus *Theodomirus*, et dominus *Athaulfus* episcopus, seu etiam dioecesem quam, sicut hic in concilio notamus vel deliberamus, habuistis; ita ut omnia vigiliter et firmiter regatis, et mala vitia extirpetis, et pro nobis orationem faciatis. Quod si quis vobis vel in modo conturbaverit, aut ipsam plebem absque vestra voluntate sibi adjungere voluerit, aut illos male operantes sicut hucusque fecerunt, non correxerit, statim illud nobis per vestrum nuntium, et scriptum notum faciatis, ut qui adversarius de justitia fuerit, illud accipiat quod in concilio dignus est accipere. Pro nobis more solito orare non deficiatis cum omni congregatione vestra. Notum die XIII. kal. julii, era DCCCCIII. Adepnous rex confirmo.

NOTA.

De esta escritura resulta que los reyes antecesores de Alonso tercero habian unido la iglesia catedral de Iria á la nuevamente creada de Compostela. Con efecto Enrique Florez, tratando de ello en el tom. XIX de la *España Sagrada*, prueba que habiéndose descubierto antes del año 814 el cuerpo de Santiago el mayor, hizo dicha union el rey Alonso segundo, donando el lugar de Santiago al obispo Teodomiro que se cita en esta escritura, y lo fué en Iria desde principios del siglo nono hasta 843.

Despues lo fué Ataulfo primero hasta 851, y éste es el que se cita en esta escritura tambien para decir que el rey Ordoño primero le habia confirmado la donacion de Compostela y union de la sede Iriense, que es lo mismo que ahora su hijo Alonso tercero concede al obispo Ataulfo segundo, y lo mismo que volvió á confirmar en

887 en favor del obispo Sisnando, sucesor de dicho Ataulfo segundo, como consta de otra escritura de este apéndice.

Con esto se convence que los reyes entonces trasladaban por sí mismos las catedrales.

Núm. 14.

Aggregacion de varios territorios al obispado de Mondoñedo por el rey Alonso tercero en 28 de agosto de 887 para compensacion del territorio de Asturias que habia dado al de Oviedo.

Esp. Sag. tom. XVIII. Apénd. IV.

In Dei nomine. Ego Adepnous, totius Hispaniae imperator, qui licet indignè, vocitor *catholicus*, tibi *Sabarico* episcopo salutem. Mihi et omnibus Hispaniae principibus sati notum est propter saracenorum persecutionem te à sede tua discessisse, et sedem in loco qui *Mindunietum* vocatur, fundasse, me concedente, et corroborante. Quapropter concedimus tibi et successoribus tuis dioecesim illam quae vocatur *Trasancos*, et *Besancos*, et *Prucios*, cum omnibus terminis suis procedentibus usque ad aquam de Junqueras. Insuper addimus tibi illas ecclesias de Salagia per aquam de discessu usque ad montem qui vocatur *Neni*; et haec supradicta tibi confirmamus propter dioecesim de Asturias, quam Ovetensi sedi praebuimus: et deinceps de nostro jure et dominio omnium hominum radimus, ut habeas tu et successores tui in integrum. Si quis tamen hujus scripturæ nostræ seriem infringere conatus fuerit, excommunicationis crimen incurrat. Insuper centum auri talenta coactus exolvat præsuli ejusdem sedis Minduniensis. Facta cartula V. kalend. septembbris, era DCCCCV. Adepnous Dei dextera erectus princeps hanc cartulam testamenti à nobis factam conf. Sub Christi nomine Felemirus Eps. conf. Sub Xpti. nomine Naustus Eps. conf. Sub Xpti. nomine Athaulfus episcopus conf. Didacus presbyter testis. Puricelus testis. Argiricus, fi-

*

lius Ariano, testis. Nepotianus diaconus testis. Justus presbyter testis. Argimirus notarius testis. Felix nomine cognomento *Busionus* hanc cartulam notavi. Olerius diaconus testis. Valamirus diaconus testis. Aloitus diaconus testis.

NOTA.

Por esta escritura consta que el rey Alonso tercero, había autorizado al obispo Sabarico para abandonar el obispado de *Dumio*, y establecer catedral en Mondoñedo; lo que se aclara con la escritura siguiente: que había quitado de la diócesis antigua de *Britonia*, y agregado á la nueva de *Oviedo*, el territorio de Asturias, y que ahora, con la novedad de establecerse obispado en Mondoñedo, le asigna para territorio diocesano los distritos de Trasancos, Besancos y Prucios.

No cabe prueba mas completa de que el rey ejercia libremente su potestad soberana en estos puntos; pues no convoca cortes, concilio ni juntas, y menos pide al papa licencia.

Las firmas que se ven despues de la del rey en esta escritura y en las demas eran de autorizacion para la solemnidad del instrumento, como en todos los privilejos reales; cuyo estilo duro en España hasta el tiempo de los reyes católicos.

Núm. 15.

Aggregacion del territorio del obispado de Dumio al de Mondoñedo por el rey Alonso tercero á 10 de febrero de 877 á causa de estar destruida la ciudad capital de aquella diócesi.

Esp. Sag. tom. XVIII. Apénd. V.

In nomine Patris, et Filii, et Spiritu sancti. Adephonsus, Hispaniae imperator, tibi patri Rudesindo episcopo salutem. Cogitum quod propter persecutionem saracenorum caput pro-

vinciae Galleciae, quod est *Bracara*, jacet destructum, et ab ipsis gentibus in eremo est redactum, nos, Deo propitio, ipsis inimicis contritis, ipsam terram ab eorum dominio abstraximus, et in statu pristino sub ditione nostri regni restauravimus et habemus. Unde civitatem vel villam quam dicunt *Dumio*, ubi ipsa sedes antiquitus noscitur esse fundata, à qua jam *Sabaricus Eps.* ob eorumdem persecucionem saracenorum secesserat, et nostri jussione confiniumque episcoporum laudatione, aliás (id est, in villa *Mindunieto*) sibi locum elegerat, sicut canonum auctoritas edocet, quod si quis episcopus in sua persecutus fuerit ecclesia, fugiat ex illa ad alteram; dicente Domino: *si vos persecuti fuerint in una civitate, fugite in aliam*: inspirante divina clemencia ob honorem beati episcopi, et confessoris, et semper patroni nostri S. Martini, in cuius nomine ipsa sedes in eadem villa *Mindoniensi* noscitur nuper esse fundata, concedimus Deo omnipotenti, et tibi dicto *Rudesindo* episcopo ipsum jam dictum locum *Dumio* post partem ejusdem *Menduniensis* ecclesiae cum omni accessu regressuque suo, tam ecclesiastis quam cetera aedificia, cum omni familia ibi degente per suos terminos, id est per villam quam dicunt *Insidias*, et inde per petram characteris S. Vincentii, et inde per aliam petram de cruce, et inde per petras fixas quae ab antiquo fuerunt constructae, et exinde per viam quam dicunt de vereda quae discurrit de *Bracara*, et inde per ageres et petras fixas usque *Arcam* sculptam in petra, et inde ad terminum de *Petunes*, et inde per ageres et areas principales quae dividunt inter *Dumio* et *Palmariam*, et per ceteros terminos qui ibidem noscuntur: et sicut eum pontifices obtinuerunt, qui in ipsa sede ordinati fuerunt, ita et *Menduniensis* juri sedis tradimus absque quorumque hominum dominio, taliter ut ex hac die vel tempore jam dictus locus de nostro jure ablatus eidem ecclesiae *Menduniensi*, et vobis sit concessus, ut tam vos, quam alii qui post vestrum ex hac luce discessum in eadem sede pontifices ordinati fuerint, ipsum lo-

cum securè possideant, quatenus in praesenti saeculo nobis de inimicis victoriam Dominus tribuat, et post excursionem hujus vitae veniam delictorum misericorditer preebeat: stante et permanente hujus scripturae nostrae textu, omni robore et perpetua firmitate. Si quis tamen hujus scripturae nostrae seriem infringere conatus fuerit, excommunicationis crimen incurrat: insuper decem auri talenta coactus exolvat voci ejusdem sedis Menduniensis. Facta cartula testamenti die IIII. idus februarii, era DCCCCXV. A dephonsus Dei dextera erectus princeps hanc cartulam testamenti à nobis factam confirmo. Sub Christi nomine Alvarus Eps. conf. Sub Christi nomine Felmirus Eps. conf. Sub Christi nomine Nausti Eps. conf. Sub Christi nomine Athaulfus Eps. conf. Sub Christi nomine Sebastianus Eps. conf. Sub Christi nomine Fralasius Eps. conf. Sub Christi nomine Brandericus Eps. conf. Ranemirus testis. Nunnus testis. Froyla testis. Quiriacus strator testis. Didacus Petri testis. Ermenegildus. Abba testis. Puriculus, filius Sereniani, testis. Fudestens presbyter testis. Sisnandus presbyter testis. Arias strator testis. Froyla, filius Attani, testis. Fracinus, filius Attotani, testis. Neputianus Diac., filius Sereniani, testis. Felix nomine cognomento Basianus qui hanc cartam scripsi die prima feria, et praesens fui quando eam tradidit dominus A dephonsus rex domino Rudesindo episcopo roboratum in illo pulpito de palatio majore qui est in Oveto, testis. Vallamatus cellararius, filius Sisnandi, testis. Justus presbyter testis. Gabinus strator testis. Argimirus notarius, filius Didaci, testis. Tractinus, filius Puricelli, testis. Attsonius, filius Atanagildi, testis. Frenus cellararius testis. Flacinus presbyter testis. Joannes, filius Tratonis, testis. Gomiz, filius Onegildi, testis. Olerius diaconus testis. Veltulphus diaconus testis. Valamirus diaconus, filius de Joacim, testis. Aloytus, filius Ermegildi, testis. Bermudus diaconus, filius Gutierre, testis. Ranemirus confirmans. Fin. j. *

Ousonius confirmans.

NOTA.

Esta escritura declara y confirma lo notado en la del año 867.

Núm. 16.

Nueva confirmacion de la union del obispado de Iria al de Santiago por el rey Alonso tercero en 30 de junio de 880 con motivo de ser distinto obispo del que lo era cuando dió la primera confirmacion este mismo rey, año de 866.

Esp. Sag. tom. XIX. Apénd. pág. 338.

A dephonsus patri Sisnando episcopo. Secundum quod in concilio per collationem fuit deliberatum, concedimus vobis, atque affirmamus sedem Hirensem ubi electus et ordinatus estis pontifex, cum omni plebe vel familia quae de ipsa sunt ratione, sive sedes Abbatiales, villas, et insulas quae de ipsa sunt sede, vel etiam omnem dioecesim, sicut illud obtinuerunt antecessores vestri divae memoriae praeteriti episcopi; sive etiam domum S. Jacobi apostoli patrui nostri, cum cunctis praestationibus suis; et commissum ab omni integritate, quod dudum per nostrae praeceptionis iussionem ibidem concessimus; ita ut per hanc nostram ordinationem omnia obtineatis, instruatis, arguatis, et vigiliter regatis, et nemo ausus sit qui vobis vel in modico disturbancem faciat in supradicta sede, plebe vel dioecesi: et qui talia facere voluerit, auditui nostro illud scriptis notescite, et prout nos decet vindicare, illud ordinemus. Sanctitatem vestram et omnium sacerdotum ecclesiae beati Jacobi precibus eslagitamus, ut crebro pro nobis orationi insistere non pigeatis. Facta concessio et contestatio die II. kalend julii, era DCCCCXVIII.—, praesente Juliano diacono. In facie ordinamus qui vobis omnia adsignet. A dephonsus rex conf.

NOTA.

Esta escritura confirma y declara lo notado en la del año 866 núm. 13.

Núm. 17.

Restauracion del obispado de Orense por el rey Alonso tercero en 28 de agosto del año 886.

Esp. Sag. tom. XVII. Apénd. I.

In nomine Domini Dei, et salvatoris nostri Jesu-Christi, Dominis Sanctis, et..... nobisque post Dominum fortissimis patronibus venerandis, beatissimae Mariae Virginis et genitricis Domini Jesu-Christi, S. Joannis Baptiste, atque praecursoris Christi, necnon et sancto confessori Martino episcopo, quorum reliquiae sanctae sunt in ecclesia Auriensis sedis provinciae Galliciae. Nos exigui famuli vestri *Adephonsus*.... princeps una cum uxore mea et regina Iscmena orans, ut hunc nostrum votum dignetis suscipere pia oblatione; licet primordia bonorum operum, quae à Dei insti-
ctu immediatè gignuntur, justitiae operibus deputentur, ta-
men quae majori cumulo et potiori crescunt in voto, am-
pliore remuneratione expectantur in praemio; unde justè de-
bet instaurare, quod non debet perire, et vividè debet ela-
borare, quod vota sua Deo offerat, ut non pereat, q....,
nitè censuræ ut maneat. Quamobrem non parva ex nos-
tris quae vobis litationis manticula est ab antistite, quae nos
studiosè curamus in melius transducere. Quapropter quia
dudum jam constabat indita dote, et tradita cultoribus eccl-
esiae, et in thesauris ante reposita; sed profanator antistes
Censerius ausu maligno, et mundanarum rerum arreptus
beneficio, non solummodo visus est nostra pia disolvere vo-
ta, sed etiam in tanta inhaesit vesania, ut ipsam ecclesiae
dotem dissipare, vendere, et lictionem cum pretio ab empto-
ribus accipere. Unde factum est post illius discessum, *Summa*

successit in loco episcopatus. Interim cum omnia vivide per-
quireret, ut sacros principum canones, et inventa essent cun-
cta demolita, nostris auditibus è vestigio intimavit, et affa-
tim dignum ac providum duximus, ut instaurata dote novo-
que stilo plantaremus, sicut et factum est.

Igitur Genitor noster divae memoriae *Ordonius rex* post depopulationem Arabum loci hujus ecclesiae, ipse pri-
mus, ut fuerat exuleo enareo relictum, hanc sedem apprehe-
dit cum villis vel omnibus adjacentiis suis; sed praesertim
factum est, oppugnante vel expulsante gens arabica quietu-
dinem terrae, in solitudinem est redacta. Postea namque idem
pius genitor noster hanc patriam nobis ad regendum tra-
didit, et sub nostro moderamine est redacta, et Dei ma-
nu gubernante, et rerum intercessu postulante, expulimus
ab ea gentilium infestations, et barbarorum substationes:
populabimus quoque è novo terram illam, et ejus deserta
habitabilem fecimus, et hanc sedem viridem ex squalido fe-
cit Genitor noster, et capuimus, mancipavimus, et jure nos-
tro pro terminis suis subter adnotatis, subditam colonibus
nostris tradimus vobis annexam redentes rationem. Advenien-
te quoque *Sebastiano Archabicensi* peregrino episcopo, ex
provinciae *Celtiberiae* expulsus à barbaris, mirabiliter hanc
sedem concessimus, qui primus in eadem ecclesia antistes
fuit; post passionem vitae illius *Censerium* in loco ejus
episcopum ordinavimus; et quam dotem factam ecclesiae
taxavimus, malitiosè, ut superius diximus, et sacrilege evertit.

Deinde post ejus discessum tertius Auriensis ecclesiae
praeest *Summa* episcopus, qui nostris auditibus nuntiavit,
ut iterum hanc dotem scriberimus, sicuti nunc factum est.
Unde concedimus ecclesiae Dei, vestræque cuncta, secun-
dum definitiones sanctorum Patrum, terminos ecclesiarum,
Pala aurea, Limia, Berrugio, Lemaos, Bebalos, Zepastos,
Geurres, Pioza, Casavio, Vereganos, Senabrias et Calaba-
zas majores; et quae ad stirpem adprehendimus, videlicet,
per terminum de Penna de Vado, et inde per illam acta-
rium quod vocitant Letaniarum, et inde ac denique per